

Dissertatio Solemnis Chirvrgico-Medica, De Pverpera, Partv Difficillimo Laborante

Rostochii: Ex Officina Adleriana, [1757]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn100228919X>

Druck Freier Zugang

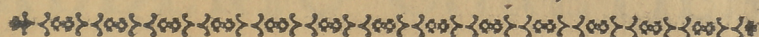
RU med. 12. Mai 1757

Handtwig, Gustav Christ.

DISSERTATIO SOLEMNIS
CHIRVRGICO-MEDICA,

DE

PVERPERA,
PARTV DIFFICILLIMO
LABORANTE,

QVAM

IN ILLVSTRI WARNIACA,
BONO CVM DEO

GRATIOSOQVE FACVLTATIS MEDICAE INDVLTV,
PRAESIDE

GVSTAV. CHRISTIANO
HANDTWIGIO,

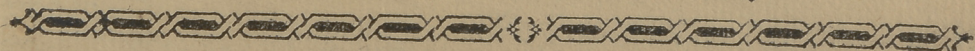
MED. DOCT. EIVSDEMQUE PROF. P. O.
SERENISSIMI DVVIS REGN. CONSILIARIO
AVLICO,

PATRONO AC PROMOTORE SVO COLENDISSIMO,
PRO GRADV DOCTORALI
SVMMISQVE IN ARTE SALVTARI HONORIBVS
AC PRIVILEGIIS RITE CAPESSENDIS

D. XII. MAI. MDCCLVII.

PVBlicae ERVDITORVM DISQVISITIONI
EXPONIT

IOHANNES HENRICVS MAVL,
PRACTICVS HAGENOVENSIS.

ROSTOCHII,
EX OFFICINA ADLERIANA.

9

A
SON EXCELLENCE
MONSIEUR
FREDERIC CHRETIEN
BARON
D'ALBEDYLL,
CONSEILLER PRIVE DE LA CHAMBRE
DES FINANCES
DE SA MAIESTE LE ROI
DE LA GRANDE BRETAGNE ET ELECTEUR
DE
BRUNSVIC ET DE LUNEBOURG,
SEIGNEUR DE NIENDORFF ET D'AUTRES
TERRES, ETC, ETC,

MONSIEUR

C'est une hardiesse de la mode généralement reçue que celle de dédier à un nom immortel toute sorte d'écritures tant soit peu considérables, afin de les immortaliser par ce moyen.

Or si *VOTRE EXCELLENCE* n'avoit assez de condescendance pour agréer favorablement ce que la mode autorise, et pour pardonner généreusement ce qu'il en résulte de trop hardi : de quel front oserois-je, moi, *LUI* dédier cette pièce d'écriture qui mérite le moins du monde d'avoir à sa tête un des Noms les plus illustres.

Plus le caractère doux et généreux de
VOTRE EXCELLENCE est connu
à tout le monde, plus je m'en sens calmé et
rassuré au sujet de cette démarche.

Je ne cherche par cette protestation publi-
que et solennelle que je fais à *VOTRE*
EXCELLENCE de mon respect et de ma
soumission les plus profonds, qu'à entrer dans
Sa Grace et à obtenir d'Elle la gracieuse per-
mission de me nommer

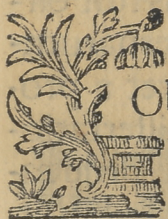
MONSIEUR
de
VOTRE EXCELLENCE

à Rostoc
ce 8 de Mai l'an 1757.

Le très humble et très obéissant serviteur
JEAN HENRI MAUL,

PRAEFAMEN.

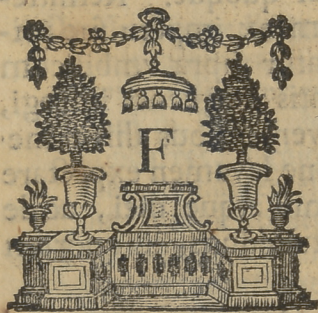
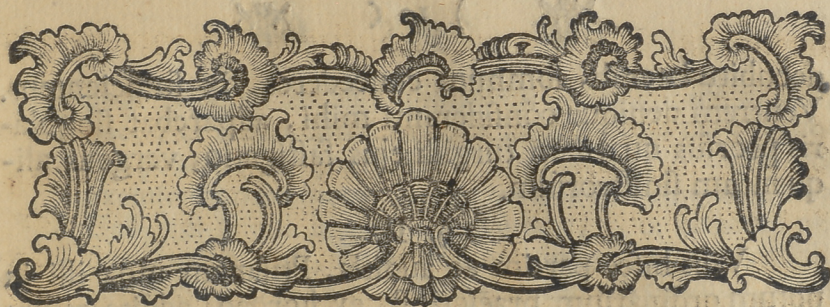

Obstetriciam artem, in Gallia praesertim a Viris exerceri, dudum, frequenter, et feliciter, neminem facile latere potest. Unde mirari subit haud immerito, qui factum sit ut nostrates foeminae, quas Gallicanarum vel in levissimis, fere vbiq̃ue et ad excessum vsque, novimus esse aemulas, in tanti re momenti diversum sentientes ab illis, et oculum et manum virorum adjutricem reformidarint, imo reformident adhucdum pleraeq̃ue; cum tamen majori scientia medica, animi praesentia, imo corporis quoque robore aliquando, quam a sexu suo sequiori expectari facile queat, opus in partu laborantibus esse subinde, ab ipsa experientia condoceantur,

Inter illas autem, quae manibus meis crediderunt sese, attentionem meretur praepri-
mis Primipara quaedam, de qua proinde, cum
Dissertatio Inauguralis more recepto, esset con-
signan-

signanda, agere nunc constitui favente gratia divina. Inscripti eam: *de Puerpera*, quia singularem hic habui rationem simul ipsius parturientis, ejusdemque qua statum hujus triplicem, nimirum ante partum, in partu, et post partum quoque. *Partum* autem dixi *difficillimum*, quia difficultatibus omnis generis fuit circumseptus, a parte matris, foetus, externarumque circumstantiarum. Neque deterret a proposito me copia de Partu difficili Dissertationum, excitatum ac suffultum quippe prudentissimo HOFFMANNI monito, Med. Rat. Syst. Tom. III. S. I. Cap. II. p. 23. s. his concepto verbis: "*Medico nunquam desistendum est ab observationibus et experienciis, neque vlla, licet etiam minoris momenti videantur, negligenda sunt. Nos certè non facile casum quendam praetermittimus, quia vix ullus incidit, ex quo non quippiam adhuc addiscere possimus, quum ad minimum, quod jam inventum et cognitum fuit, inde confirmetur;*" Vnicum tamen est, cur benevolentiam Lectoris aequi sollicitare haud praetermittam, vt, si quid minus curate aut eleganter forte adpareat dictum, id homini Praxi addicto, scribendique huic generi haud adfueti, facilis condonet.

§. I.

§. I.

oemina juvenis quaedam, temperamenti sanguineo - cholerici, vitae generis delicati, nupta viro cuidam honesto, decimoque quinto aetatis suae anno gravida facta, proximis ante partum hebdomadibus siti ardebat, quam aquae frigidae fontanae haustu, largo atque crebriore, restinguere laborabat frustra, vehementi, eodemque de nocte increbrescente magis. Cui incommodo ut mederer, advocatus ego, divexari eandem singulis itidem diebus vomitu frequenti, comperi ex ipsa aegra. Conqueriebatur eadem tensionem validam ac intollerabilem, supra umbilicum, dolorem ingentem in lumbis noctu adfligentem magis, dolorem item hypogastrii, pedesque oedematosos; Pectoris porro magna cum anxietate oppressionem, remittentem aliquantum quidem si ad figuram sedentis potius in lecto quam cubantis, semet componeret, qui vero ipse situs, cum negato sibi

B

decu-

decubitu laterali, fomnum concederet vix sufficientem. Ventrem denique consideranti mihi, adparebat singularis prorsus quaedam turgidi ejus fastigatio, vergens aliquantum sinistrorsum.

§. II.

Visis hisce partim ac auditis, Ptisanam mox illi in potum ordinarium praescripsi, ex hordeo, addita rasura cornu cervi parandam, succoque citri acidulandam. Interponebatur anima Rahbarbari scopo laxandi blande, huicque stomachica subjungebantur quoque. Remittebat aliquantum sitis, vomitus etiam ex impetu suo pristino. Tensionis, quam experiebatur supra umbilicum vehementiam inunctione emollientis vnguenti infregi, et non posthabitis statui aegrae convenientibus aliis remediis, ea quae a sola sarcinae depositione levamen expectare noveram auxiliumque, Deo commisi atque diei, ac de reliquo, difficilem partum esse metuendum, iis quorum in tererat, coram praedixi.

SCHOLION. I.

Vomitionis in aegra nostra causam praecipuam, praeter obtingentem crebrius illi, ad iram, ad quam vi temperamenti sui est prona, provocationem, constituebat dubio procul insignis valde, facili, et ab eventu confirmata conjectura, quin ipso sensu adsequenda *foetus adque eum pertinentium* magnitudo atque moles, amplius longe solito spatium implendo, abdominis sic cavitatem immodice arctando, visceraque et partes adjacentes quasvis validius comprimendo. Neque aliunde, quam ex ingenti foetus mole ac pondere, hinc tensione etiam atque pressione, derivanda veniunt incommoda, quotquot horum est perpeffa, reliqua, vti negatio decubitus lateralis, difficultas respirationis, dolorificus im lumbis hypogastrio-

pogaſtrioque ſenſus : oedemata pedum. Ex quibus, quod, et quare medicamentis ante partum parum pro-
fici potuerit jam perſpicitur. Ceſſante vero cauſa, ſive
excluſo tandem foetu, ſponte ceſſant plerumque hi effe-
ctus, vel ſi qui interdum perſiſtant, v. c. tumores pe-
dum oedematofi, tutius tamen tunc et feliciter curatio
adhibetur. Venaſectio denique intermittebatur, quia
haud multo ante fuiſſe illam adminiſtratam, compe-
riebam.

SCHOLION, II.

Quod ad praedictionis fundamentum, neque tenera XIV.
annorum aetas, neque partus primus, difficilem hunc
quidem ſemper reddunt. Quod ſi tamen, quemadmo-
dum in Invencula hacce atque primipara id contingit,
concurrat inſignior foetus magnitudo, inter cauſas ſo-
cias connumerari certe merentur. Accedit virium per
aegritudines praegreſſas debilitatio. Praeterea vero et
ſpeciatiſſimè attendenda etiam veniebat, abdominis, quem
opportebat eſſe aequabiliter rotundum, figura acuminata
cum ſaſtigatione ſiniſtroſum vergente; inde enim, in-
fantem iſtud latus plus occupaviſſe altero intelligebatur.

§. III.

Praeterlapſis quatuordecim circiter diebus, cum
veri adeſſe partus dolores exiſtimarentur, accerſitus ego
iterum, comperio eas *dorſum* et ventrem maxime occupaviſſe
proque ſpuriis eſſe habendas. Orificium vteri tactu cum ex-
plorarem, adaperitum quidem reperi illud nummi aurei
ſpecie, wie ein Dufaten oder vier Schilling Stück groß,
labia autem ejus, quae tamen in partu vere adpropin-
quante plana oportet eſſe atque attenuata, notabiliter
turgentia, elevata, quin et ipſa illa modo dicta oſtii

apertura confringebatur sensim et evanescebat penitus tandem. His ita comparatis, violentas, quibus crudeliter satis erat tractata, obstetricis adjutriciumque vularum, cohibui manus, afflictam tranquillitati reddidi, remediis convenientibus illi prospexi, obstetricemque, ut ne ante, quam adparerent genuina, quae simul edocebam illam, instantis partus signa, attingeret illam, serio admonui.

§. IV.

Advocatus tertium, abhinc elapso spatio sex dierum, ut partui nunc certissime adstiterem exspectato. Inveni eam doloribus spuris dorsum et abdomen circa denuo excruciatam valde, quibus sociarant se veri quidam circa crura et pubem aut languidiores. Orificii apertura duplo nunc comparebat major (als ein acht Schilling Stück) sed cum notabili elevatione et quasi quodam tumore, propendenteque membranarum foetus pollicum circiter duorum processu. Occuparat vaginam quoque et ultra, maxime vero *nymphas* tumor cum quodam rubore: Delirabat misera, reliquaque ita erant comparata omnia, ut de vita ejus desperarem omnino fere.

SCHOLION.

Inter sciscitandum causas, comperi, ex vana persuasione de instanti vere partu, aegram per triduum integrum inclementer valde fuisse iterum exagitata, repetitaque non tantum multoties impositione in obstetricalem sellam, monitis, minis, vi, sed et medicamentis calidioribus ad pariendum temere ac intempestive fuisse compulsum. Sed nec silentio praetereunda est continuata ac immodesta manuum obstetricis in vaginam intrusio, tanquam

quam, vna cum admissione frequenti aeris frigidioris ad genitalia intraque ipsam vaginam tumoris inflammationisque inchoaræ causa.

§. V.

Isto rerum statu, cessantibusque præterea simul mox sensu ac doloribus, cum matris extinctio metuenda ab extractione foetus utique foret, a manuali opera abstinere satius esse ducens, remedia adhibui, eademque orgasmum sanguinis temperantia præprimis, analepticaque; quibus et effectum est, ut horarum duodecim spatio ad se rediret satisque bene se haberet aegra.

§. VI.

Sex abhinc vix effluxerunt horæ, cum apparerent etiam legitima partus imminenti signa. Ast deficientes vires, calamitatibus prægressis nimium quantum iam prostratæ, vteri ostium tactu exploratum hiare deprehendebatur oblique, versus latus parturientis dextrum; prorumpabant aquæ ter intra vnius horæ quadrantem. Quæ singula atque omnia cum innuerent partus difficultatem, solius naturæ viribus haud ita superabilem, ad subveniendum nunc illi in ancipiti constitutæ arte, statim me accinxi.

§. VII.

Considerato itaque diligenter laborantis huius ventris, ut ex figura ejus, collata ostii vterini modo memorata obliquitate, de situ foetus vterique etiam obliquatione, certius mihi constaret, primam meam eo curam direxi, ut congruo quodam situ ipsa parturiens colloca-

retut: Placuit ea fini Consilium DE VENTERII, P. II. des neuen Hebammen Lichts, edit. 3tiae p. 18 legendum sequens: "Wenn aber die Bärmutter nebst dem Kinde in dem Mutterleibe sich befindet; so muß das Weib im Bette auf den Knien liegen, mit dem Obertheil des Leibes sehr tief und niedrig, mit dem Unterleibe aber ganz frey, damit die Bärmutter und das Kind mit ihrem Gewicht in den vorragenden Unterleib fallen können." Placuit inquam, sed quibusdam circumstantiis, ad minuendam auxilantium numerum, auctum atque interpolatum. Iussi nimirum eam lecto transverso firmiter incumbere pronam, ita, vt inniteretur margini ejus alteri manibus suis, situ paulo decliviori, alteri, et genubus quidem elevatori, inclinatoque aliquantum sinistrorsum. Interponebatur etiam *genubus* pulvinus, iisdem, renitentibus forte inter operandum, retinaculum parans firmitus simul atque molle.

SCHOLION.

Methodum hujusmodi Deventerianam cum parturientium situ alio quocunque certare de palma, multiplici experientia edoctus adfirmo. Non enim tantum obstetricanti parturientique minus est molesta, comparative, verum et in singulis fere dystociae generibus adhiberi cum fructu potest atque applicari. Nullam e contrario pejorem novi detestabilioremque collocatione in sella, Kränz-Stuhl, vulgo dicta, nec non in sacco foeno repleto humique reposito, quali non sine evidenti miserarum damno vti sivevit Chirurgus in vicinia quidam.

§. VIII.

His praemissis, ante omnia vrinam, cujus pressio-
nem conquesta fuit, educere studui efformando medi-
antibus

antibus digitis duabus quasi quendam canalem, vt prae-
caverem sic vesicae lotio plenae crepaturam, ab immis-
sione manus, foetusque attractione forte meruendam, ac
lubricata deinde vagina per inunctionem Olei Chamomillae, ad usque ostium vteri manu dextra haud ita difficulter penetravi. Ast majori tanto molestia circum-
septa erat amplificatio hujus jam suscipienda; vtpote
quam difficilem admodum reddebat sub dolorum
imminutione eveniente subitanea ejus constrictio, vna
cum situ ejus seu directione obliqua versus dextrum par-
turientis latus, (§. VI.) siccitate item nec non tumore
(§. IV.), adeo vt initio introitus concederetur vix di-
gito vni.

§. IX.

Aliam deinde remoram injiciebat manui obstetri-
canti foetus, scapula sinistra cervicisque parte, huic, vti
vicissim ipsimet sibi viam praecludens, hinc itaque laboriose
fatis aliquantum dimovendus et abdomen matris versus
propellendus. Iuvabant tamen opus quodammodo aquae
peropportune prorumpentes, humectando, lubricando,
dilatationemque necessariam facilitando. Ulterius nunc
promoturo manum super homoplatam foetus, obsta-
bat caput, facie ad pectus conversa pelvique firmiter
impactum, eo autem dimoto operose et ad latus inflexo,
funiculus umbilicalis; in quo cum coeterum pul-
satio perciperetur nulla, placuit linguam quoque foetus
explorare tactu. Sensu eam inveni motuque destitutam
omni. Certissima itaque habebam indicia mortui foetus
bina.

§. X.

§. X.

Pergendum nunc rebar manu sedula, secundum foetus longitudinem ad quaerendum pedes situmque ejus emendandum. Verum enim vero impendebat valide cum constrictio interveniens vteri tanta, ut et digitorum explicationem distractionem aliquando cohiberet, tum umbilicalis funis, ceu modo dictum, ipsaque placenta vterina, ad dextram matris e regione thoracis infantilis quae suam, praeter naturam adeoque et omnem opinionem fixerat sedem. Difficultatem porro pariebat haud minorem inclinatio vteri profunda versus praetumidum mulieris abdomen. Et ut paucis dicam, omni adhibito studio atque nisu, plus proficere non valui, nisi ut concederetur primoribus tandem digitis crus infantis sinistrum antierius contingere, vltimaque, auxiliante compressione externa valida eminentiae illius abdominis materni acuminatae (§. I.), etiam membranas, quibus involutum deprehendebatur, qua anteriorem hanc sui partem digito abstringere. Ad adprehensionem autem ejusdem cruris integri, qua mediante versatio foetus fuisset tentanda, invita prorsus adspirabatur Lucina.

§. XI.

Itaque, sola manuum opera plane non sufficiente, instrumenta in subsidium erant vocanda. Introducto proinde ejus, quod *Crochet* Gallice audit, *brachio* vno tentabam, an non mediante illo tanquam vincino crus infantis supradictum comprehendere ac attrahere possem, et succedebat res ex voto. Apprehensum tunc manu mea ejus pedem, a membranis, quibus erat implicatus,

catus, vltcrius liberabam, ejusdem attraçtione mutare foetus situm conabar. Verum hocce quidem frustra. Alterum itaque pedem an non simili adducere possem ratione, periculum faciebam, alligata prius alteri, ne forte subduceret sese, fasciola quateneretur; sed negabat *accessum*, praeter placentam obstantiaque plura superius (§. X.) allegata, ipse et praecipue *pes* ille jam adductus. Incassum etiam laborabatur, cum hujus attraçtione foetus versuram iterata tentarem vice, quanquam dextra mea collo ejus adplicata, quoad per loci angustiam licuit, eam adniterer promovere pro virili. Ast compos voti tandem tamen fiebam, cum methodo huic insistenti, dextram brachio forcicis armaissem anglicanae, quia hacce, homoplateae foetus itidem dextrae rite adplicata, mediante, vis requisita major potuit impendi.

SCHOLION.

Dantur, qui instrumentorum quorumvis quemvis, in obstetricia arte vsũ reformidant atque damnant, nudis suis manibus nimium confisi, siue integrum tandem negotium naturae, licet periclitanti maxime, temere committentes. Ab horum errore, et foetui vivo, et matri quam saepe pernicali longe alienus, iis potius me adjungo, qui, *adparente* necessitatis casu negligere illum, conscientiae sibi ac religioni ducunt. In praesenti certe exemplo, vti ex supra commemoratis patet, (patebitque ex commemorandis vltcrius) necessarius is aequè ac salutaris fuit deprehensus. Sola enim manuum opera atque vi, aut integer ac cohaerens protractus tandem fuisset foetus, aut dilaceratus. Prius cum ruptura saltem materni *Perinaei* erat, ob magnitudinem foetus excedentem, conjunctum; posterius ob educendum eundem membratim, longiorem multo sibi moram postulasset, alia in com-

C

moda

moda jam vt praeteream. Vtroque autem isto casu existente, misera de vita dudum jam periclitata, neci dubio procul tradita fuisset, nonnisi cita atque cauta instrumentorum ope faucibus ejus vti eripienda, ita feliciter etiam erepta.

§. XII.

Quo facto, alteroque itidem pede e membranis, quibus irretitus percipiebatur non minus, expedito, inque lucem feliciter protracto, parturientem relicto lecto duobus sellis *reclinatoriis*, trianguli forma conjunctis, *insidere* mox jubebam. Atque hic negotium geminum meam sollicitabat curam, educendi alterum denuo sive protrahendi, alterum iterum invertendi foetum, quippe *anteriori* sui parte haud, vti expedit, dorsum matris sed abdomen respicientem. Vtrumque horum difficulter admodum procedebat, quamvis non sopitis prorsus partus doloribus. Protractus etenim nothas costas tenus, sequi quemadmodum ob magnitudinem excedentem vterius manus attrahentis recusabat, ita nec inter protrahendum rite tentata ejus inversio obtinebatur; quinimo, adhibita vi paululum majori vertebrae lumborum jam cum luxarentur, disruptio ejus plenaria prius, quam integri exclusio poterat exspectari.

§. XIII.

Hanc, disruptionem puto foetus, studio praecavendi, in uterum eum aliquantum retroagebam, vt, nacto spatio *forcipem* anglicanam vtrique pectoris lateri adplicare mihi liceret. Ea itaque applicata, et obliquius quidem, magno nisu pectus comprimendo gracilitatem thoraci, eadem

eadem opera, etiam inverso, conciliaui tantam, ut protrahi foetus capite tenus sese pateretur. Hoc nunc denique, quod situm suum vitiosum etiam sub ipsa pectoris facta inversione servaverat constanter, eratque prae grande, eodem instrumento, eadem Encheiresi modo dicta, et inverti, et compressi, sicque tandem cadaver istud, foeminei quod erat sexus stupendaeque plane molis, integrum ac cohaerens majori matris laborantis commodo ex vteri ergastulis simulque sepulcro foras eduxi. Solae jam restabant secundinae. Placentam itaque vterinam, cujus sedem praeternaturalem supra (§. X.) jam notavi, quamque vtero tenacius solito reperi coalitam, digitis sollicitè separatam protraxi cum annexis, adeoque manuali huic partim, partim et instrumentali, obstetricantis operae ac labori satis molestae, exoptatum inposui finem.

SCHOLIUM.

Quod ad delectum Instrumentorum, quorum adparatu amplo aequè atque sumptuoso luxuriant hodiernae Chirurgorum officinae, sufficere fere mihi videntur bina illa jam commemorata in difficili partu quovis, Crochet nimirum cum Forcipe anglicana recens inventa. Aptissima enim sunt et simul tuta, viventi etiam foetui sive vertendo sive extrahendo, procul laesione omni, modo adplicentur circumspecte atque tractentur, profutura; Quemadmodum possunt in educendo per compressionem hincque attenuatione mortuo, etsi hydropico aut alia ratione magnitudinem justam excedente, sive quae corpus integrum sive ejus partes aut partem v. c. caput, absque ut opus habeamus, ad imminuendam molem, ejus ruptione, cerebrique dehinc evacuatione, aliisque his similibus operandi modis. Quod tamen intellec-

tum volo non tam de ista horum instrumentorum forma, qua haecenus prostant, potius sed de emendatiori illa, qua in usus meos curavi illa fabricari, adumbrata figuris aeneis Dissertationi huic adjunctis.

§. XIV.

Exsuperatis itaque partus hujus difficillimi periculis ac laboribus, puerperam refocillari atque corroborari curavi quiete, diaeta, medicamentisque qua internis qua externis quoque, ad lochia autem promovenda propinabatur parca dosi Essent. Scordii c. tantillo Ess. Croci remixta. Resumebat mox vires, et omnia ex voto succedebant, ita, ut spreto consilio etiam meo, sexto jam puerperii die e lecto surgens in hypocausto obambulet, partim et consideret incauta, eademque leviter saltem, vestitu, qui erat ejus sanae ordinarius, tecta, adhaec tempore autumnali humido frigido, inque hypocausto tum ob amplitudinem suam, tum lapideum pavimentum, difficulter admodum excalfaciendo. Accedit etiam et hoc, quod vitae ejus genere ita postulante, crebrius advenientibus regredientibusque oporteat illud patere.

§. XV.

Gravem hunc in diaeta commissum errorem excipiebant, praeter suppressionem fluxus lochiorum, Phlogoses cum intercurrentibus horroribus, inquietudine, aestu, anxietate, angustia praecordiorum, dieque abhinc

hinc tertio vomituritione, vti quarto vomitu ipso. Quae cum febris purpureae indicia forent, seposita secunda statim die mixtura modo dicta, hypecacuannam exhibui, mixturaeque dilutioris temperantis, qua ex praescripto meo simul utebatur, usum continuare iussi, superaddito eidem diaphoretici $\frac{1}{2}$ nii q. s. Huic, imminente dein jam purpurae eruptione, interposui modicum usum Essentiarum Scordii ac fumariae, c. MR. S. ac $\frac{1}{2}$ C. C. succinato sociatarum, quibus pro vehiculo erat ptisana statui aegrae convenienter parata et vice potus ordinarii quoque adsumenda. Efflorescebat die sexto, praevia rubedine quadam cutis intumescenciaque, prurigine item atque punctione (*Pickeln*) in pectore atque brachiis purpura copiosissimis moleculis iisque partim jam elevatioribus.

§. XVI.

Accedens eam sequenti statim septimo die, bone Deus, quantum eam inveni mutatam ab illo. Subse-derant iterum exantemata heri elevatiora, exutaque rubedine jam pallecebant, in lividulo colore terminata. Nihil erat rationi consentaneum magis, quam de commisso iterum gravi quodam in regimine errore cogitare adeoque et inquirere. Verum negabatur is tunc praefraete, quanquam postea mihi fuerit compertum, urgente aestu integrum majus vitrum cerevisia generosiori frigida plenum, ab eadem vno quasi halitu fuisse exhaustum. Exhibebantur itaque inflammationem quandam internam arcendi scopo, adeo laudata imo et laudanda merito camphorata, nitro inprimis maritata, eademque

C 3

forma

forma emulsionis ac pulverum, sed nihil hac quidem vice levaminis adferebant, quia, sub continuato licet earundem usu, circa vesperam ejusdem hujus diei dolor insurgebat in abdomine aegrae, qui die altero et sequentibus increbescens ad ejulatum clamoresque eam impellebat, incrementibus simul et symptomatibus superius adlegatis reliquisque, hujus generis purpurae concomitari solitis retrocessionem. Adhibebantur quoque nunc (ante eruptionem enim exanthematum alvus paulo ficcior tolerabatur juxta artis principia) enemata congrua, et inungebatur abdomen ꝰ. Chamomillae atque Carvi. Quod utrumque vero, ut haec obiter moneam pro dolor, adulteratum, Oleo, illud Olivarum, hocce therebintinae fuit deprehensum, testante de posteriori speciatim, inflammatorio quasi effectu in inuncta praecise regione.

§. XVII.

Ingravescente morbo ingravescabant symptomata, junctis plurimis minus fausti ominis, quin lethalis ordinarie catastrophes imminentes signa, assidua et pertinax vigilia, anxietas summa, crebrius lectum mutandi desiderium, linteorum complicatio, floccorum carptio, subsultus artuum spastici, delirium et mentis alienatio, denudatio, involuntaria emissio urinae, talisque alvi dejectio, succedente facie perpallida et contorsione oculorum, sudore frigido, algore fere integri corporis; denique pulsus languidus primum tandem percipiebatur nullus, respiratio haecenus suspiriosa cessabat ad sensum penitus, comparentibus interea in brachiis pectoreque maculis lividis variae magnitudinis et figurae.

§. XVIII.

§. XVIII.

In isto statu cum, sensu atque motu destituta omni, mortisque apprime exprimens imaginem, permanisset misera per spatium fere horae quadrantis, decretoriam adfuisse horam porro dubitabat nemo. Iamque occupabantur adstantes in eo, ut mortuam, quam existimabant, funeri praeperarent, cum in mentem venit mihi opportune, in stillatione liqq. C. C. Succinati forte fortuna ad manus praesentis in os et fauces, experiri, numne superstitis forsan tamen, per asperam arteriam isto modo irritandam si pote, adhuc vitae indicium aliquod adpareret. Quo facto respirare coepit, tussire, sensimque ad se iterum redire. Restituta, secum quid fuerit actum, haud recordabatur, somno et quiete dulcissima se existimabat resectam, tussiculamque suborram raucedinemque aliqualem mirabatur valde, a qua utraque dein brevi liberabatur.

SCHOLION.

In casu desperato praestare, remedio uti ancipiti quam nullo, monuit olim CELSVS, et consentit hodie medicorum doctissimus quisque. Quidni itaque in hacce inter mortuas jam connumerata, absque temeritatis nota tentare licuerit ultima quaevis!

§. XIX.

Postridie tunc ejus diei diarrhoea corripit coepit valde torminosa. Foeces dejecit primum nigricantes biliosas, dehinc albicantes mucosas, consistentia compacteri et albedine pus aliquod excedentes, striisque sanguinis

nis intermixtas. Exhibebantur alternis vicibus, ad ar-
cendam inflammationem camphorata nitrataque, ad flu-
xum autem materiae eliminandae, quo subsistente mox
ingravescebant acutissimi dolores, modeste promoven-
dum inque ordinem redigendum, Anima Rahbarbari.
Interponebantur etiam justo tempore clysteres appro-
priati, externeque cataplasmata ex herbis resolventi-
bus discutientibus atque carminativis, iisdemque initio
morbi quidem decoctis in lacte, denique autem vino;
neque sine conspicuo fructu, quare de decursu gravis
symptomatici hujus morbi faustissimo merito gaudebat.

§. XX.

Scenam clausit, sinistrum latus occupans, quam
vero etiam ante expertam se esse soepius confessâ est
vehementem satis, atrocissima nunc Hemicrania; quod
tamen, quanquam inveteratum adeo malum, adhibi-
tis medicamentis, praeter interna, externis quoque,
suffumigationi, embrocationi herbaceisque pulvillis,
cessit hac vice feliciter; sicque tandem pristinum suum,
quae Dei gratia est, plenarie recuperavit vigorem.

§. XXI.

Quod reliquum est, promissi in Scholio ad §. XIII.
bene memor, sisto nunc instrumentorum, *Crochet* ni-
mirum ac *forcipis* anglicanae cum Crure seu Brachio
quinto a me invento anterieus acuto, quali forma istis in
Praxi mea modo vtor, delineationem sequentem atque
descriptionem.

Fig. I.

Fig. I.

Instrumentum repraesentat, quod Gallice *Crochet* audit.

A. A. Crura seu Brachia ejus bina.

a. a. Versatile geminum, quod loco clavi ordinarii cochleati a me inventum est quoque mediante Brachia vel Crura in operando facillime separari, proque re nata conjungi iterum possunt.

b. b. Manubrium.

c. c. Capitulum anterius incurvatum, loco Vnci obtusi vsurpandum.

d. Capitellum seu eminentia, quod ex vno Brachii manubrio effruticat et in foramen oppositum alterius

e. sese demittit quando conjunguntur, proque firmandis in operando, et in rectum dirigendis cruribus, aequae ac iis insimul permutandis bene satis inservit.

Fig. II.

Forcipem sistit anglicanam.

B. B. Crura hujus itidem bina.

b. b. Versatile geminum.

c. c. Manubrium.

d. d. Apices myrtiformes perforatos.

e. Eminentiam seu Capitellum.

f. Foramen Cruris alterius.

D

Fig. III.

Fig. III.

Brachium seu Crus quintum, anterius acutum, quantum scio haecenus non inventum, Cruribusque forcipis anglicanae aequae, ac illius instrumenti quod Crochet vocatur, exactissime adaptatum ita, vt commutari, re exigente, cum quodam horum facile queat, delineat.

C. Crus ipsum.

d. Versatile simplex.

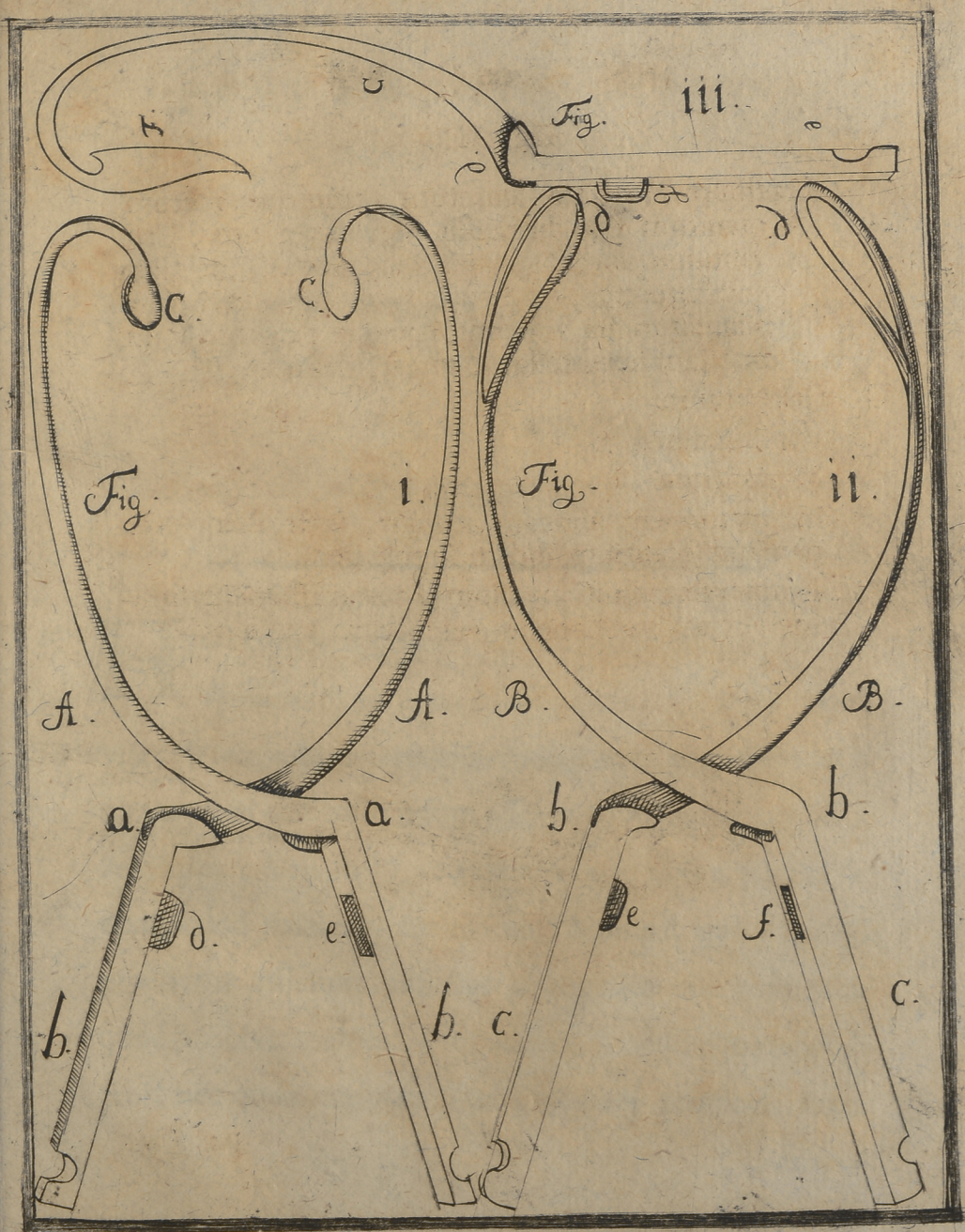
e. Manubrium.

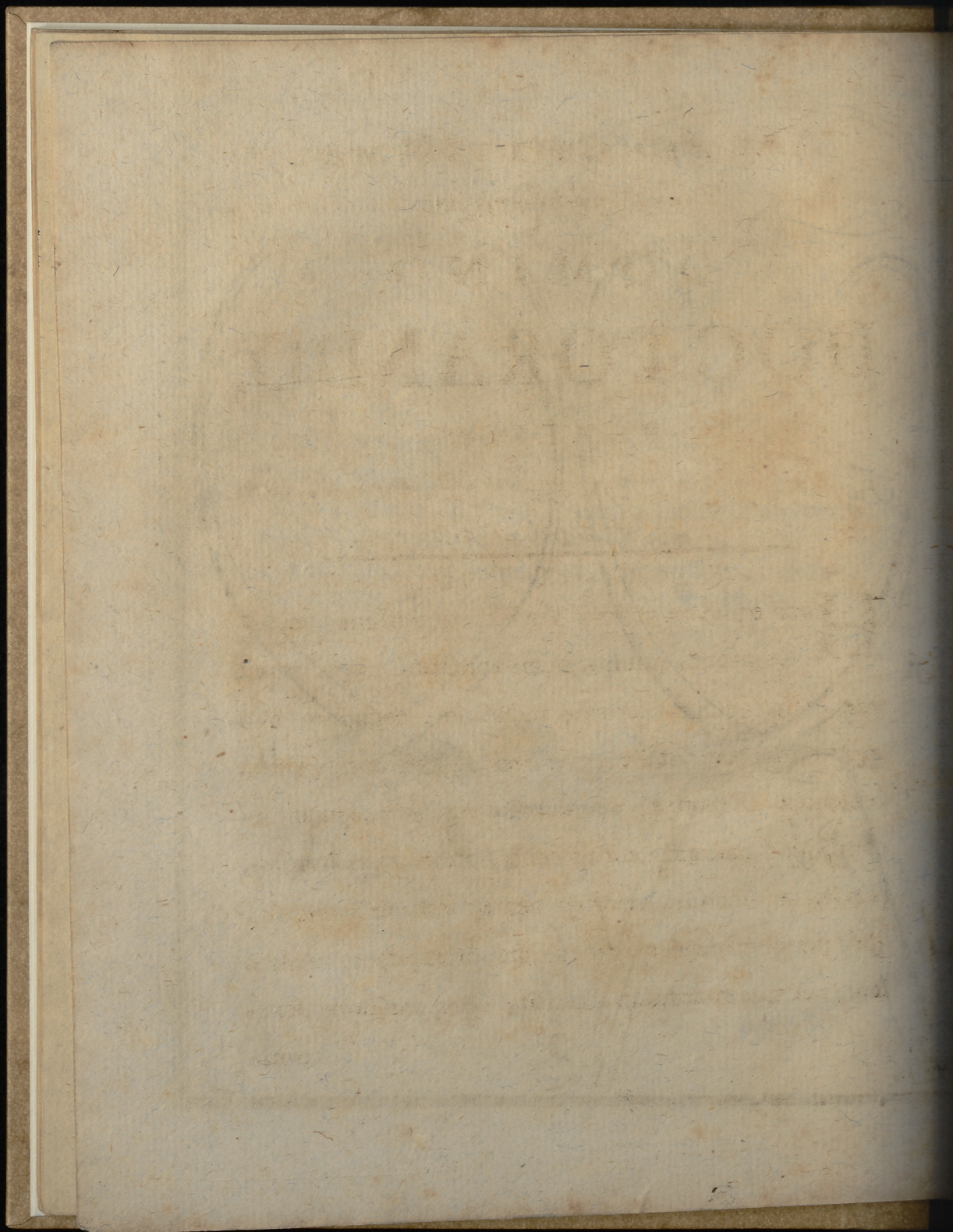
F. Incurvationem anticam acutam, instrumentorum plurium secantium locum suppletentem.

g. Eminentiam seu Caputellum pro immiffione in foramen cruris vel Crochet vel forcipis anglicanae.

PRAE-

PR A E N O B I L I S S I M O
D O C T I S S I M O Q V E
D O M I N O
D O C T O R A N D O ,

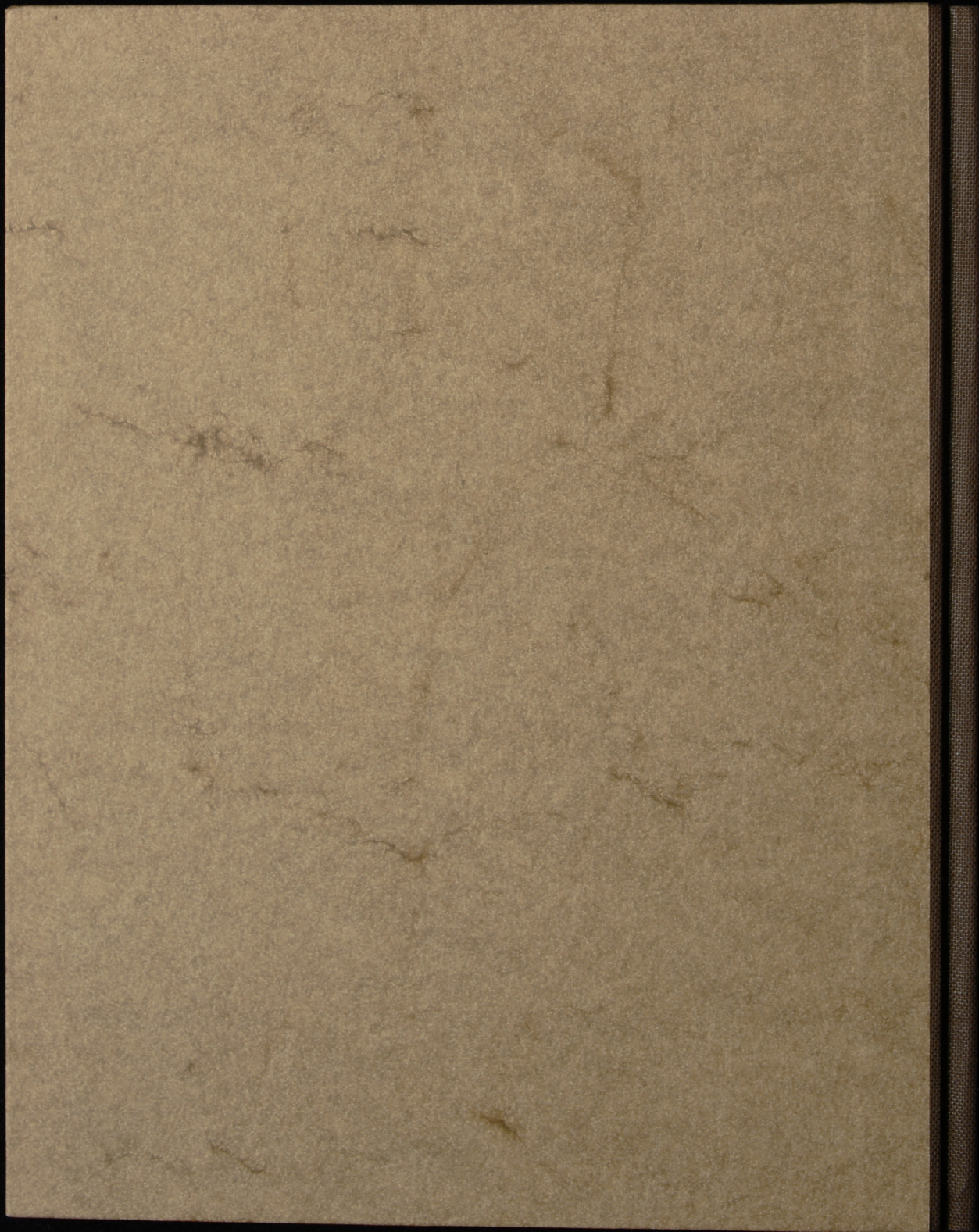
P R A E S E S

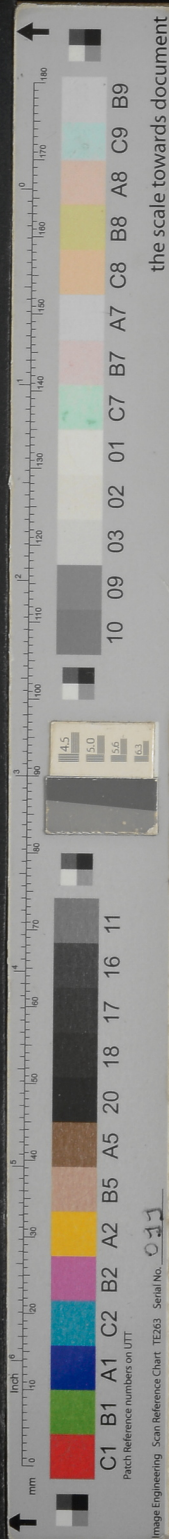
S. P. D.

Haud equidem defunt, Vir Experientissime, qui obstetricandi munus, quasi abjectum nimis atque vile, Viro judicent prorsus indignum, negotium illud mulierculis committendum esse relinquendumque totum censentes. Verum hi, ceu decebat eos, non reputant secum, quod nascendo aut nascenti homini, qua homini, praestatur officium, inferius neutiquam esse posse illo, quod persolvitur eidem nato, adulto, decrepitoque tandem seni; nec quam arduum illud sit, vires mollioris sexus corpo-

corporisque animique longe superans, negotium subinde; nec denique, matri ipsi ita simul prospici melius, in discrimine forte versanti. Hujus autem generis casus incidere passim, haud infrequens, eademque tristis fatis, experientia loquitur ipsa. Quare, uti laudari nunquam non merentur Chirurghi Medicique, operae suae partem quandam arti etiam obstetriciae consecrantes: ita nec laude tua, Vir Experientissime, Tu eris defraudandus, qui singulari prorsus quodam studio, et quod ajunt, tantum non ex professo, eidem perdiscendae incubuisti sedulus, tantoque certe minus, quanto crebrius doctrinae in hocce studiorum genere tuae sufficientiam atque soliditatem, ipso jam facto dedisti comprobata. Maeste itaque hac virtute, et, in levamentum miseriarum Dy-stociae, vive incolumis, felix, atque diu. Dab. Rostochii d. X. Maj An. 1757.

the scale towards document

A E N O B I L I S S I M O
D O C T I S S I M O Q V E
D O M I N O
C T O R A N D O,

P R A E S E S

S. P. D.

dem defunt, Vir Experientiffime, qui ob
ndi munus, quasi abjectum nimis atque
licent prorsus indignum, negotium illud
mmittendum esse relinquendumque totum
rum hi, ceu decebat eos, non reputant fe-
cendo aut nascenti homini, qua homini,
cium, inferius neutiquam esse posse illo,
reidem nato, adulto, decrepitoque tandem
arduum illud fit, vires mollioris sexus
corpo-